

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIPPERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba Puerto Rico, y Extranger, 5

EL NÉCTAR DE NOÉ

—Sembla qu' s magnífich...

—Veyám, no patim,
que, molts cops, la vista...

—¡Deliciós! ¡Sublim!

CRONICA

Quan vegin la llum las presents ratllas suposo que ja tindrem á n' en Dato á Barcelona.

No á n' en Dato ministre de la Governació, y mes que de la Governació dels Tráfechs electorals, sino á n' en Dato particular, viatjant, turista... es á dir un *dato* insignificant.

Clarament va manifestarho aixís quan va dir als seus subordinats y als seus amigatxos, á las autoritats qu' están baix la seva dependencia y als cacichs que 'l secundan y en ell s' apoyan:— Abstinéu-vos sobre tot de dedicarme obsequis de cap mena: no vull recepcions, ni banquets, ni serenatas... Desitjo passar inadvertit.

En altres termes:—L' atmósfera está molt carregada, no toqueu las campanas, que las vibracions del bronze podrien atraure 'l llamp.

Y després dirán que la política á Espanya no progressa.

Ministres son de la Corona 'ls que prenen semblants precaucions: quan els confían la cartera senyal que deuen considerar qu' ells millor que ningú representan y encarnan las aspiracions de la majoria de la nació... Donchs bé, arriba l' hora de posarse en contacte directe ab els ciutadans que deurían adorarlos, y lo primer que fan es disfressarse de particulars perque no 'ls notin, perque no 'ls vegin, perque no s' adonguin d' ells.

Imitan en un tot al Sr. Mutjé, president de la corrida del día 22 del mes passat, que per poder eixir de la plassa sitiada per una multitud cega d' exasperació, 's va treure la levita y la xistera, y va enmatllevar una americana y un hongo, á favor de qual estratagema va lograr obrirse pas sense ser reconegut.

Aquesta analogia de procediments vol dir que si detestable va ser la citada corrida, no ho es menos la lidia del poble espanyol per la quadrilla de 'n Silvela-Villaverde, de la qual es en Dato sobressalient d' espasa.

Y las mateixas causas... etc., etc., etc.

***

La Veu de Catalunya va advertir piadosament á aqueixa eminencia del toreig polítich nacional que s' abstinés de venir á Catalunya, que renunciés al seu viatge... com volgentli significar:—Si vens, ja t' ho dirán de... *Segadors*.

Pero en Dato no es home que s' amilani, y va trasmetre un telegrama á *La Veu*, manifestant que tenia confiança absoluta en la cortesia y la cultura del poble catalá.

Es á dir: va anticiparse posantse 'l pegat de cultura y cortesia, avants de rebre 'l nyanyo.

Lo qual va fer dir á un dels segadors mes enfutismats:—Minyons: encare que vinga com á particular, pel pegat el coneixerém.

La gran sort de 'n Dato, será en tot cas que no faltarà á Barcelona qui l' acompanyi y 'l protegeixi de continuo ab el prestigi de la seva gran popularitat, com per exemple 'l seu amich íntim Milá y Pí, que no 'l deixarà á sol ni á sombra, dihentli:

—Mentres vaji ab mí no tingui por. Desde que vaig desempenyar l' arcaldía de Barcelona, tinch popularitat per mí y per qualsevol amich que 'n necessiti.

Y ja veurán com en un cas necessari surten á la defensa de 'n Dato y en Milá els milers de accionistas y obligacionistas de l' antigua companyia del ferro-carril de Fransa, que tant tenen que agrahir als serveys que l' un y l' altre van pres-

tarlos en l' exercici de las sevas funcions de assessors de l' empresa de Alicante.

La proba es que molts d' ells del susto que varen rebre llavors de la suspensió de pagos, may mes han tingut singlot. Y, está clar, aixó sempre s' estima.

**

El viatge del Sr. Dato ha donat molt que cavilar. Per forsa ha de portarne alguna de cap, quan se resolt á efectuarlo passant per tot, fins pel perill de que Barcelona, olvidantse del clássich piropo cervantesch, pugua faltar á la cultura y á la cortesia.

Ell diu que te un desitj irresistible (casi bé desitj de dona prenyada) de posarse en contacte ab els obrers pera estudiar la sevas necessitats y arbitrar la manera de remediarylas. Perque en Dato presúm de ser l' autor de aquella lley de protecció á las donas y als noys obrers, lley qu' es una copia espatllada de la que varen votar las Constituyents republicanas del 73, y en aquest concepte 's figura que las classes treballadoras l' han de rebre ab entusiasme, tirant, quan el vegin, las gorras en l' ayre.

Mes en aquest punt, tal vegada 'l Sr. Dato s' equivoqui.

No fa encare vuit días que las classes obreras varen rebre una demostració eloqüent de la classe especial de consideracions que té per ellas el govern del Sr. Silvela, de que 'l Sr. Dato forma part: tal es l' extranyament dels indultats de Montjuich; el fet de negar á aquells infelissos no ja sols la legítima reparació qu' en vá han vingut reclamant previa la revisió del iníquo procés, sino fins alló que no pot negarse á cap home honrat: l' ayre de la patria.

De manera que quan ell parli de procurar la millora del obrer ab tals ó quals lleys d' aquellas que 's publican á la *Gaceta* y després no 's compleixen, els obrers respondrán:

—Millorar al obrer vostés, quan Montjuich encare está en peu, com una amenassa; quan els butxíns dels nostres germáns continúan desempenyant cárrechs públichs, en disposició de renovar las sevas hassanyas inquisitorials demá que 'ls convingui!.. Millorar al obrer vostés, que als que han demanat justicia 'ls fan passar l' aygua, allunyantlos de la patria!.. Vaja home, vaja ¿romansos en aquesta hora?

**

Pero si en Dato troba, com trobará, tancadas las portas de la gent treballadora, trucará á las dels industrials.

Ja ha dit que 's proposa visitar las principals fábricas de Barcelona, de Sabadell, de Tarrassa, de Manresa... pero no com á ministre (sens dupte per no embrutarse la casaca) sino com á particular.

Obsequiosos solen ser sempre els nostres industrials sobre tot ab la gent d' upa que van á visitarlos, y fins els cau la baba quan aquests els califican de *laboriosos* y afirman, sobre tot després de haver buydat algunas copas de xampany, que «ellos son gloria y prez de la tierra catalana y honra de la nación española;» pero en la present ocasió es molt fácil que arrufin el nas, y que á n' en Dato li preguntin:

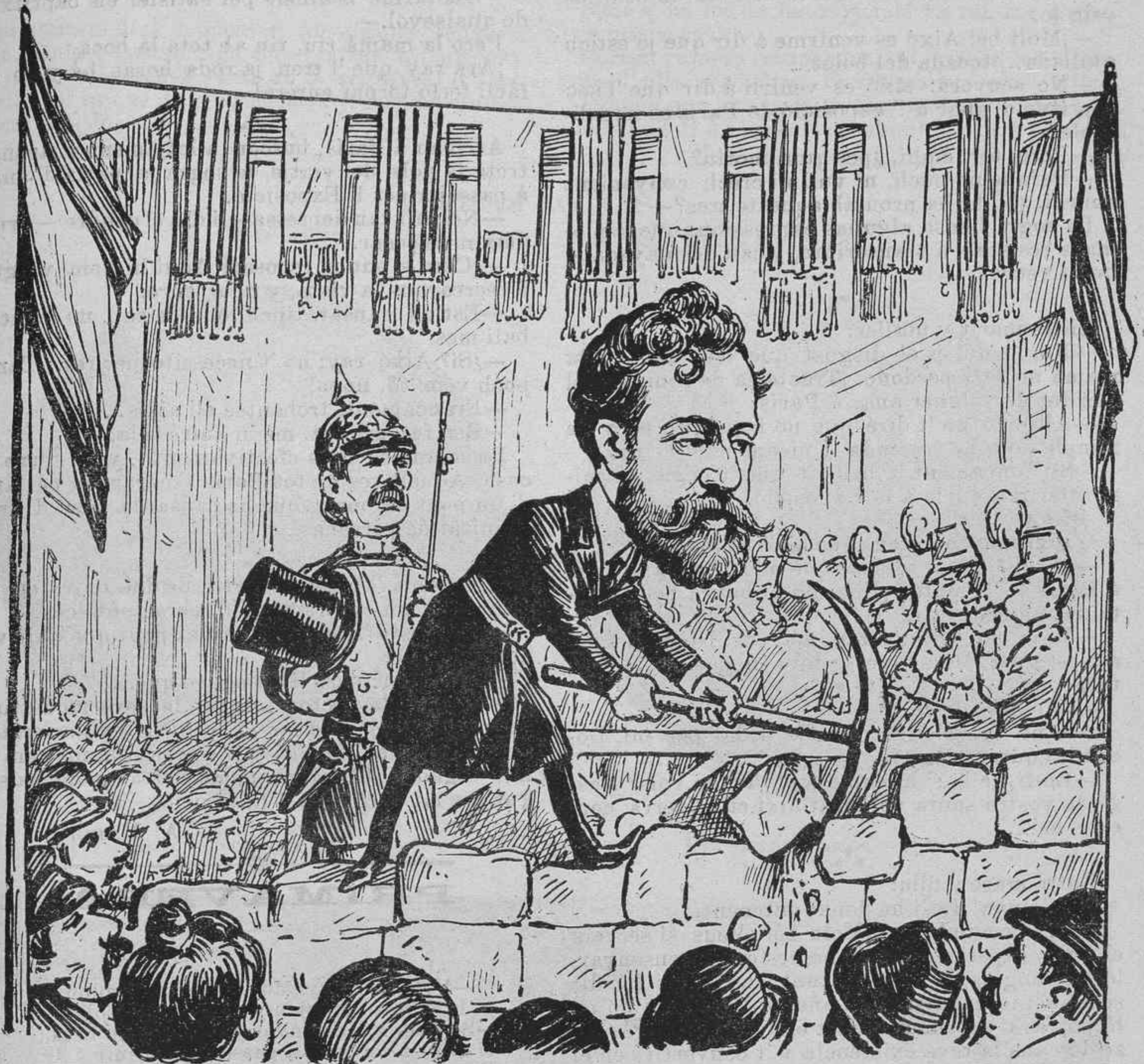
—¿Cóm está en Villaverde?

—Molt bé, gracias á Deu—respondrá en Dato.

—Donchs, fassi 'l favor de donarli expressions de part nostra, y per lo que respecta á la visita á las fábricas, no hi ha cap necessitat de que

L' ACONTEIXEMENT DEL CARRER DELS ANGELS

— ¡Després encare dirán que l' Arcalde no fa rés!...

vosté 's molesti... ja 's cuydarán de ferla els quatre mil investigadors que com una plaga de llagosta ha desencadenat sobre Catalunya 'l séu company de glórias y fatigas.

Aixís s' expressarán els industrials si volen parlar ab la mateixa moneda ab que se 'ls obliga á satisfer tantas y tantas contribucions y tants y tants tributs de totes menas, es á dir: en plata.

Aixís parlarán, y en Dato al tornarse'n á Madrid se 'n emportará un *tocayo*...

—¿Un mico?

—No: un *dato* demostratiu de que Catalunya, en contra lo que diuen alguns, segueix sent molt espanyola; pero está totalment divorciada de la política de aquests governs regeneradors que no procuran regenerar mes que 'l séu estómach.

P. DEL O.

ANYORANSA

—Está estacada al balcó
mareta meva ja 'm cansa.

—¿Que hi puch fer, filla, ab aixó?

—Vosté ho sab millor que jo,
donguim, donchs, una esperansa.

—Ja sabs que 'l meu goig seria
veure't casada, Mercé.

—Ja casada 'm trobaria
regnant en mi la legria
si ho hagués volgut vosté.

—No ho retreguis, filla meva,
que be 'n tinch remordiment.

—Pensar que per culpa seva
la meva ánima 's subleva
matantme d' anyorament...

—Lo sentirte així m' esvara,
calma lo teu desconsol.

—Al balcó estacada encare,
quan m' estimaria, mara,
está estacada á un bressol.

JUAN VÍA.

EL «CLOU» DE LA EXPOSICIÓ

Entre sogra y gendre:

—Pero, veyám ¿per qué no vols anarhi á París?

—Per una pila de causes que si vosté, senyora, no estés obcecada, las veuria tan claras com las veig jo.

—¡Molt bé! Aixó es venirme á dir que jo estich guillada... tocada del bolet...

—No senyora: aixó es venirli á dir que 'l seu capritxo d' anar á l' exposició de París es irrealizable.

—Pero, tornémhi, ¿per quin motiu?

—Perque no puch, ni vull ni crech convenient anarhi. ¿N' hi ha prou ab aquests tres?—

La sogra llena algunas expressions que la ploma 's resisteix á transcriure, y cau desmayada, ó hu fa veure.

**

Entre marit y muller:

—No; lo qu' es el disgust que has donat á la mamá no te 'l perdono. ¡Tractarla de ximple, pel mer fet de volguer anar á París!

—Alto! Jo no 't diré que no ho sigui, pero de ximple no li he tractada. Únicament li he dit...

—Si: únicament li has dit que 't negas terminantment á durla á la Exposició.

—Es veritat.

—¿Pero no comprens que aixó es matarla?

—¿Es dir que á tots els que no se 'ls deixa anar á París se 'ls mata? ¡Pues no hi haurá poca mortaldat aquest estiu!

—Vaja, no tinguis tan mal cor. No li neguis aquest gust. Mira que la teva negativa la matará...

—¿Ho sabs de cert?

—Si no ho vols fer per ella fesho per mí. Donemli aquesta alegria, portemli!...

—En fi, ¿ella s' hi empenya? ¿Tú ho vols? Fassis la vostra santa voluntat així en la terra com en el cel...

**

Entre mare y filla:

—¡Aleluya! Ja li he donat entenent.

—¿Ha sucumbit?... ¡Molt bé! ¿Veus si serveix el tenir experiencia? Als homes convé ensenyarlos las unglas de tant en tant. Per xó li he dit sense compliments: Vull anar á París y si no m' hi portas t' atormentaré tot el día, amargaré sense descans la teva existencia y 't convertiré en el mes infelís dels mortals.

—¿Tot aixó li ha dit? Potser n' ha fet massa.

—¡Just! Plányel ara tú. Segons la resistencia, l' atach. Quan l' enemich es potent, cal treure l' artillería grossa.

—Bé, sí, pero...

—No siguis bleada. ¿No t' ha dit que hi anirém? Donchs ab lo demás no t' hi amohinis.

**

El tren se posa en marxa, portant en un wagó de primera als tres expedicionaris.

La muller no gosa á obrir la boca, comprenent el disgust ab que 'l marit ha emprés el viatge.

El marit, de cada hora 'n passa mitja llensant sospirs, y mitja trayent foch pels caixals.

La única qu' está verdaderament en sas glorias es la mamá, que olvidantse de las sevas agarradas ab el gendre y de las encarnissadas lluytas que ha hagut de sostenir pera ferlo anar á l' estació del carril de Fransa, no fa mes que preguntarli:

—¿Cóm se 'n diu d' aquell poblet tan mono? ¿Quin riu es aquest? ¿Y aquestas montanyas, quin son?

—El poblet no ho sé, el riu tampoch y las montanyas menos—li respon el gendre.

—¿Donchs, qu' es lo que tú sabs?

—Gastarme 'ls diners per satisfacer els capritxos de qualsevol.—

Pero la mamá riu, riu ab tota la boca.

¡Ara ray que 'l tren ja roda horas há y no es fácil ferlo tornar enrera!

**

Arriban á París, buscan allotjament y apenas treta la pols del viatge, la sogra ja parla d' anar á passejar per l' Exposició.

—No vaji tan depressa—li diu el gendre:—avuy déixins reposar.

—¿Cóm s' entén reposar? Aquí hi hem vingut á recrearnos la vista, y no á jeure.

—Estich cansat, tinch mal-de-cap, no m' atabali mes.

—¿Sí? Aixó ray; no 't necessito per res. ¿Tampoch vens tú, noya?

—Francament, trobantse ell aixís...

—Ben fet, quédat: me 'n aniré sola.—

La mamá se 'n va efectivament... y no torna á casa. Aquell vespre tot París s' esgarrifa parlant d' un pont enfonzat, que ha causat la mort d' una infinitat de personas.

**

L' endemá 'l gendre, vestit de dol, entra en el despaig d' un contractista d' obras públicas.

—¿Es vosté 'l constructor del pont que ahir va derrumbarse?

—Si senyor; pero li asseguro que...

—¡Calli! Respecto y admiro la seva modestia, pero... (Li agafa la mà ab calurós entusiasme) permetim que 'l felicití y li estrenyi la ma una y mil vegadas. L' enfonzament del seu pont ha sigut per mi el clou de l' Exposició.

A. MARCH.

**

PRIMAVERA

I

—Vols sortir aymada, ara que no plou y 'ls arbres verdejan y enlluerna 'l sol?

—Si tú m' acompanyas y 'm donas lo brás, si que vull anarhi á passeig pel camp. Donchs vina, repénja't en mi dolsament, y veurás amiga lo que gosarém!...

II

—Avuy, com frueixo la flayre del bosch!...

Qu' enjogassat canta lo trist rossinyoll!...

—Avuy, com m' agradan la terra y 'l cel!...

—Qu' alegre camino!...

—Que respiro á pler!...

—Seguim una vía cuberta de flors!...

—Ni un núvol de pena!...

—Qu' es pur l' horitzó!...

III

—No sabs, ma estimada, qu' estava pensant?

Que semblas un ángel ab aquets ulls blaus.

Y que, perque siga complert nostre goig

sols manca que 'm besis y que 't besi jo...

—Aquí tens los llavis, aquí tens las mans,

desitjo ser teva. Si t' estimo tant!...

IV

Torném sen á casa ja que 's vá fent fosch?

—Tornemhi!...

—Que pensas? Suspiras, amor?

—Estranya tristesa m' humiteja 'ls ulls:

nostre primavera comensava avuy

Y ja la hem gastada...

—Amor, que vols dir?

—Qu' ha sigut ben curta!...

—Ja 'ns queda l' Estiu!

ANGEL MONTANYA.

PAPER BUSCAT

Si aquests dies tropessan ab alguna senyora que camina atolondrada sense mirar ahont posa 'ls peus, ja ho poden jurar ab la seguretat d'encertarho: es que la pobreta está buscant invitacions pels Jochs Florals.

Diumenje es la festa, y á horas d'ara la mitat dels concurrents habituals encare no saben com s'ho arreglarán per entrarhi.

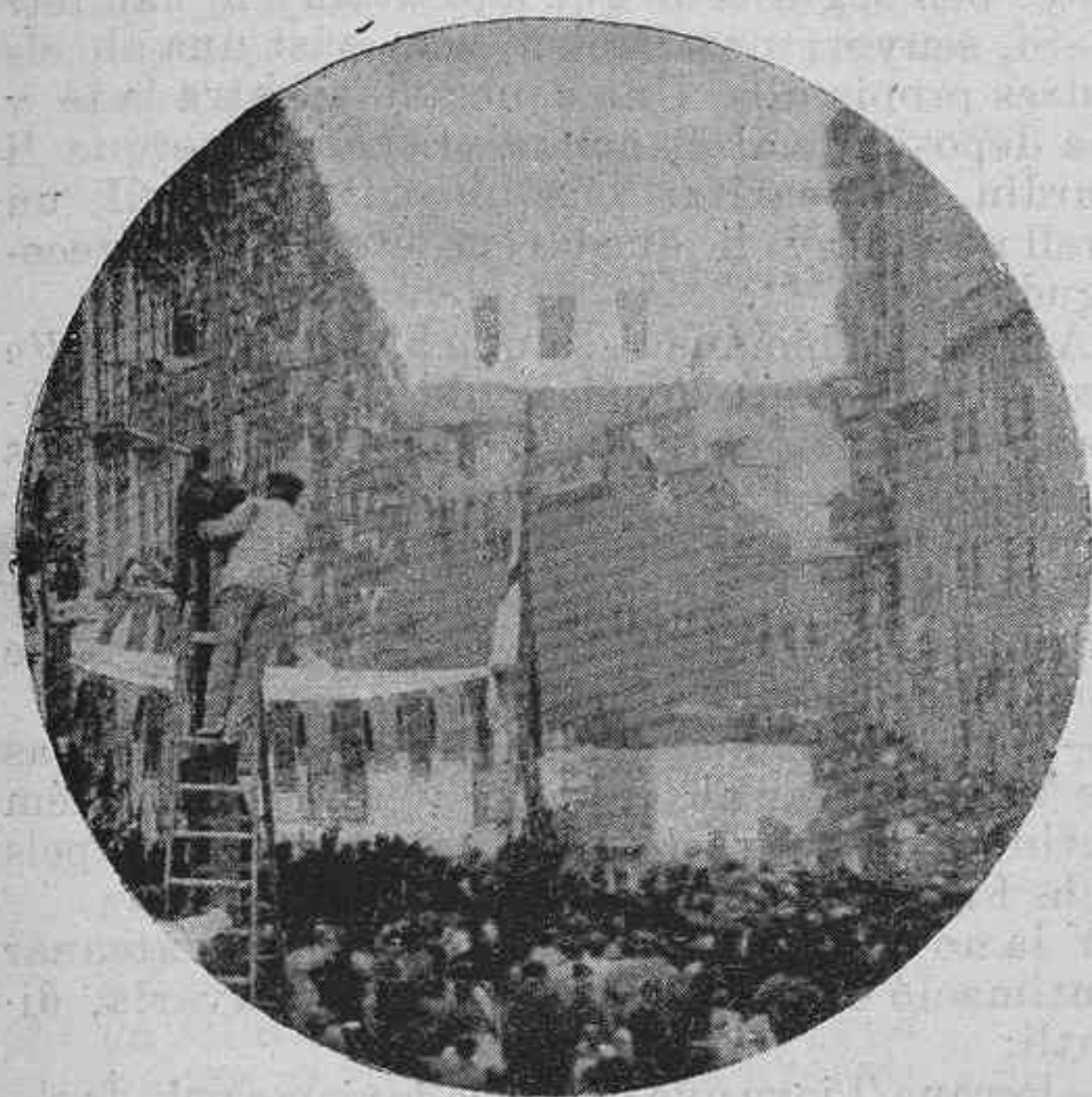
¿Qué s'ha fet de las tarjetas? Es un logogrifo dels mes rars.

Corran rumors estupendos, tal vegada falsos alguns d'ells, pero altres terriblement verossímils.

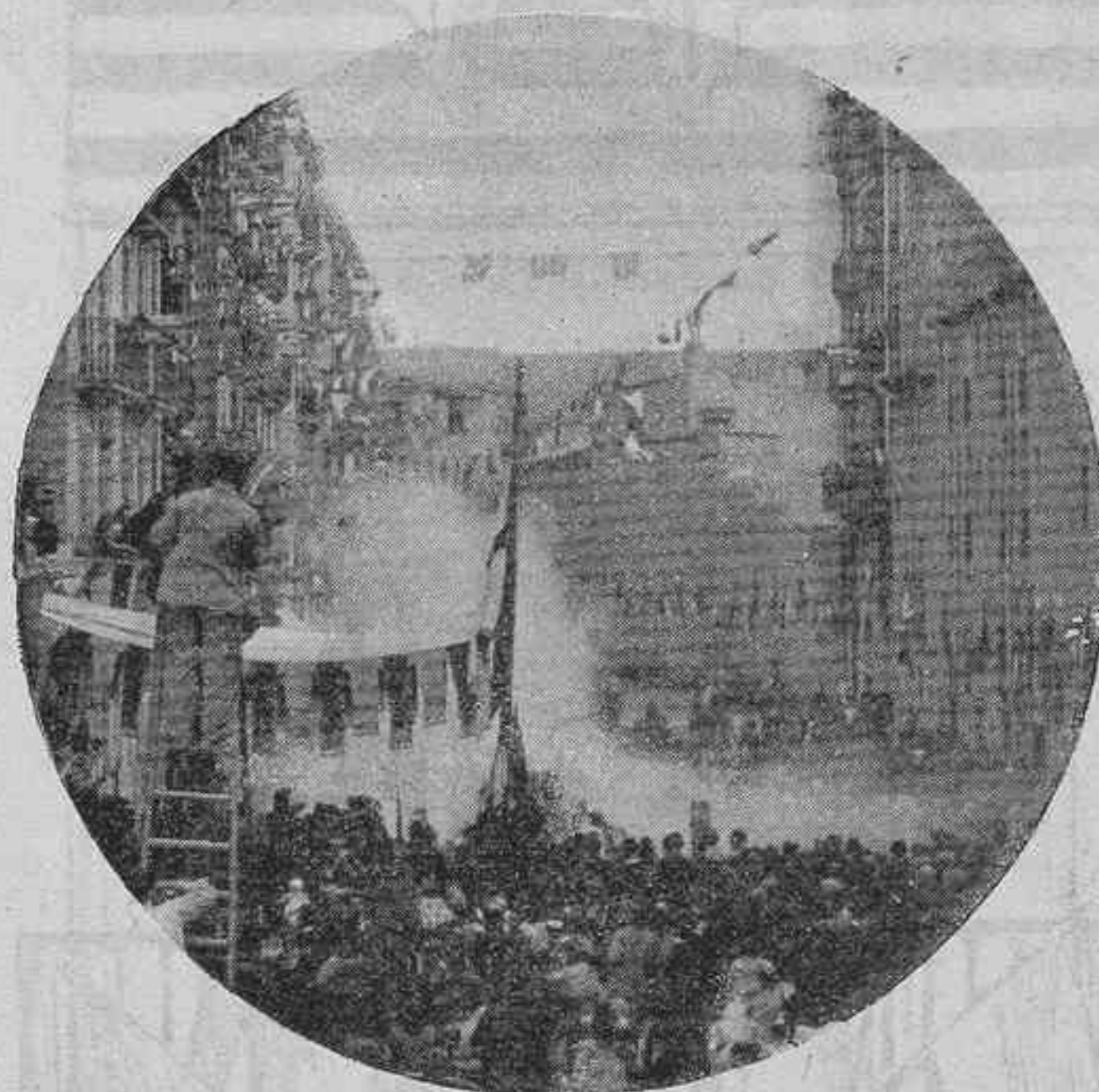
Diuen que 'ls segadors han agabellat totas las entradas á fi de ser sols al saló de Llotja y poguer

NOTAS LOCALS

28 D' ABRIL.—LAS OBRAS DEL CARRER DELS ANGELS

Preparantse pera derribar l'últim tros de paret.

El moment solemne:—¡A terra!

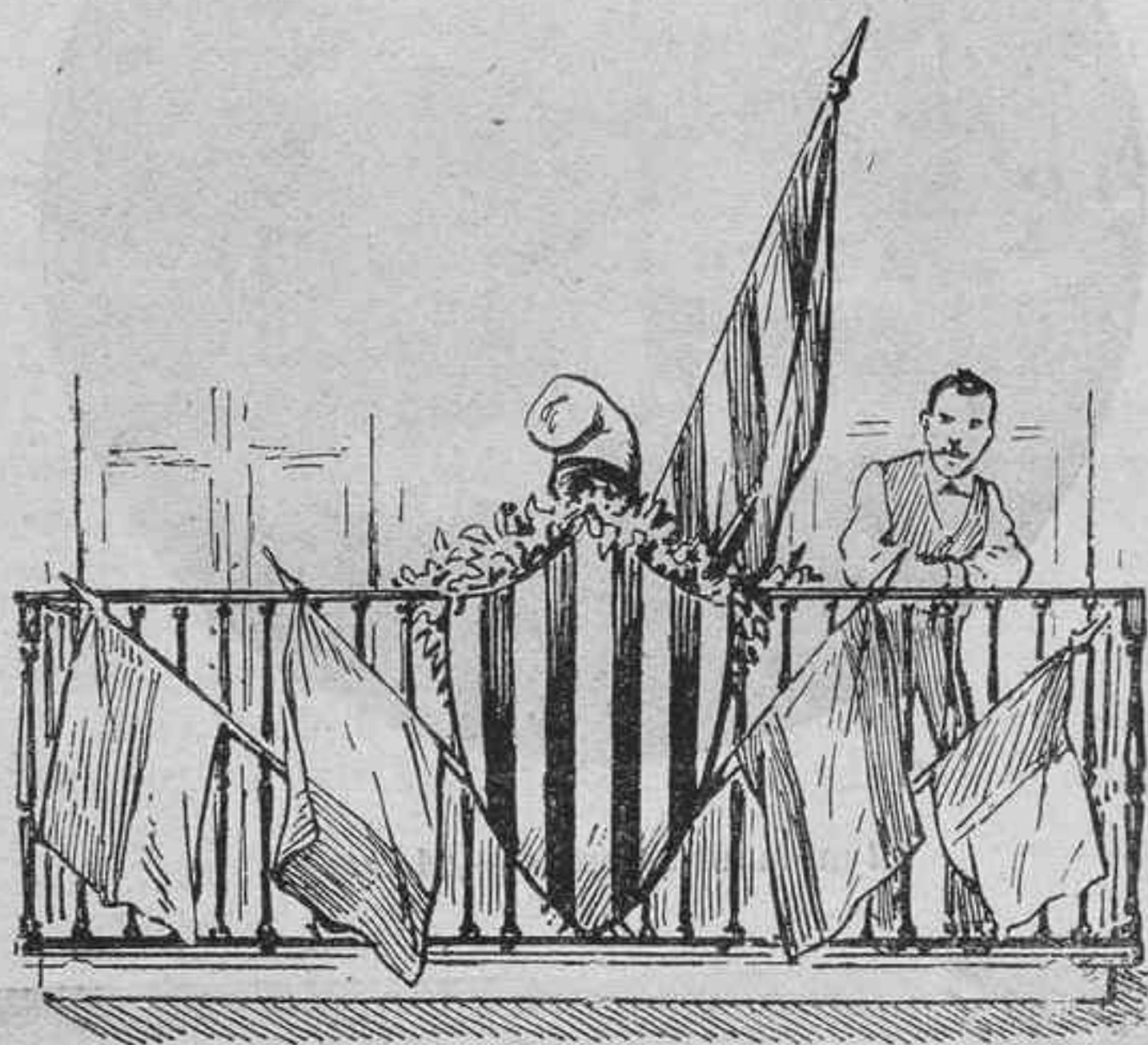
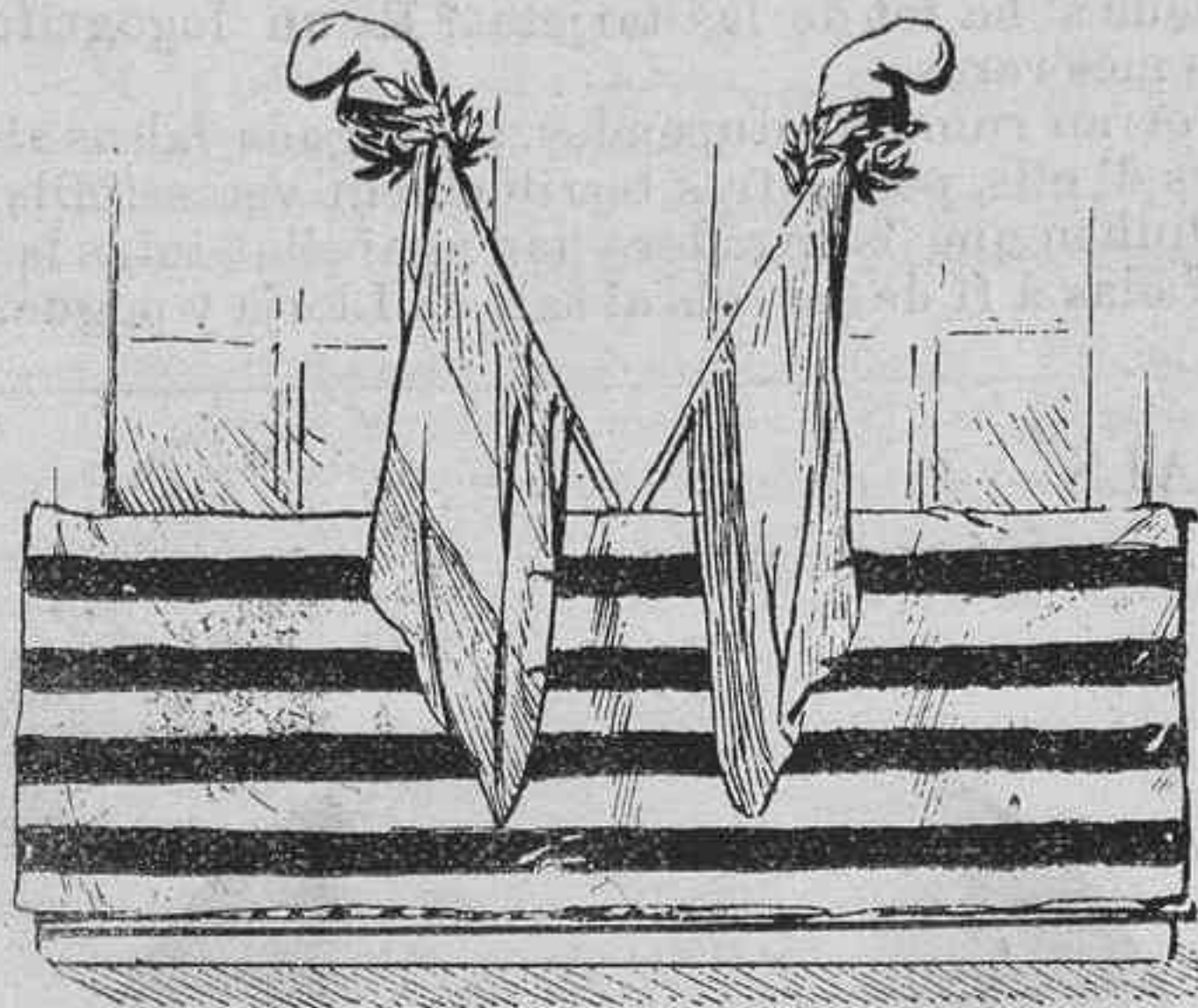
La comitiva oficial recorrent l'espai guanyat per la via pública.

(Insts. de LA ESQUELLA)

EN LA FESTA DEL BARRI DELS ANGELS

(AB MOTIU DEL AIXAMPLEMENT DEL CARRER)

Dos balcons catalanistas.

desfogarse ab tota llibertat y llansar tants *viscas* com vulguin.

Diuen que 'l Consistori las guarda en cartera, rosolt no més á donarne als que presentin la collecció complerta dels sellos catalanistas publicats fins avuy.

Fins s' ha arribat á dir que 'l govern, valentse del representant d' una potencia estrangera, s' ha procurat un número considerable d' invitacions, ab el propòsit de repartirlas á un estol de castellans que anirán allá á burlarse de la flor natural y á riure's de l' englantina.

Lo cert es que aixó, que no 's troba cap tarjeta en lloch y que en el *seno* de moltes families hi ha una consternació qu' espanta.

Hi ha senyora que 's llenca al carrer de bon dematí, y á entrada de fosch encare no ha tornat á casa; sempre buscant invitacions.

El bisbe, el general, l' arcalde, 'l president de la *Colla del arròs*, tots els que representan algo y gosand' influencia, diu que no s' entenen de feyna rebent visitas.

—Senyor bisbe, una servidora venia á besarli l' anell... y á veure si 'm podria facilitar un parell d' entrades pels Jochs Florals de diumenje.

—Senyor general, tinch l' honor de posarme una vegada més als peus del trono... y de demanarli dugas tarjetetas pels Jochs Florals.

—Senyor arcalde, després de felicitarlo per la seva interminable interinitat, ¿puch abrigar l' esperança de que 'm proporcionarà unas quantas invitacions pera la festa de Llotja?

Jo mateix, que no soch ningú, ni—y no ho dich per alabarme—may m' hi tractat ab aquesta gent que fa odas, idilis y cosas en vers, contínuament me veig abordat per personas que buscan tarjetetas.

—Fássins aquest favor—me diuen:—si no pot ser tres, dugas; si no dugas, una...

Estich segur que hi ha desesperada que hasta 's contentaria ab mitja.

—Pero, senyoras,—els dich jo:—¿D' ahont volen que las tregui las tarjetetas? Además, ¿n' están vostés ben seguras de que aquest any n' han fet?

—Sí, senyor; nosaltres n' hem vist una ab els nostres propis ulls. Una coneguda nostra la té y l' ha depositada al Banch d' Espanya perque li guardin. ¡Per caritat, búsquinsen un parell, un parell no més, y li quedarém eternament reconegudas!—

¡Ah! Ab la demanadissa que hi ha entre 'l *bello sexo*, si jo pogués disposar de quaranta ó cinquanta invitacions ¡qué 'n faria de desgracias aquests días!

Perque hi ha persona que per alcansarne una, está decidida á tot, ¡á tot!

Ben clar va dirho l' altra tarde un respectable papá al promés de la seva filla:

—Miri, Pablitu, al cap de vall som: fa tres días que 'ns fa passar ab rahons, y aixís no podém continuarhi. Si vosté no 'ns porta tarjetetas pels Jochs Florals, no pensi més ab la noya.—

Y la noya, que ho sentia, en lloch d' atenuar l' intimació del papá, encare va agravarla, dihentli:

—Perque 'l jove que no troba tarjetetas pels Jochs Florals demostra tenir molt mals sentiments.—

¡Quina rabia deurá ferli tot aixó al govern, quan se n' enteri!

Mentres el paper del Estat no fa sinó baixar, el dels catalanistas cada día pujant, pujant com la espuma.

MATIAS BONAFÉ.

TEATRE SPONTANI

Fugint de la peresa intelectual qu' embruteix las actuals generacions, enfonsantlas fins al coll en l' estany pegallench d' una rutina infeconda; volgüent aixamplar mes els amples caminals per ahont fa via la joventut enamorada de la Bellesa suprema y del Art pur; avansantse á totas las escolas fructidoras y á totas las individualitats genessiacas, uns quants joves d' aquesta ciutat, molt coneguts en tots els grupos 'hont se parla sovint d' ells, han fundat un *teatre Spontani*, propositantse donar la primera representació el pròxim mes de Juliol al punt de las onze del demati en qualsevol dels seus días.

Com que la primera obra que 's representarà, *esplicada* per un delsmellors *imaginadors* dramàtics del *teatre Spontani*, té un assumpto interessantíssim que 's desarrolla en plena naturalesa, la representació tindrà lloch en las riberas del Llobregat y punt conegut pel *ca'l Anguilero*. Els artistes treballarán á l' una part del riu y el públich se 'ls escoltará de l' altre part están.

La segona obra que 's representarà, com que se-gons noticias es de costums casulanas, tindrà per escenari una casa particular ab tots sos balcons y finestras obertas de bat á bat y el públich assistirà á la representació desde el carrer.

Perque nostres lectors pugan ferse cárrech exacte de lo que serà el *teatre Spontani*, donarém unas quantas noticias del com, qué y de quina manera s'

ho arreglan els *spontanis* pera pensar, explicar y representar las obras del seu moderníssim teatre.

En primer lloch las obras no s' escriuen. Quant un *imaginaire* té un drama pensat y ben meditats sos incidents, la gestió de un pensament dramàtic y el seu desenllás, reuneix als artistes que deuen interpretar-lo y els explica la seva obra, procurant al explicar-la ferho ab tal accent de veritat, que cada hu dels qu' escoltan quedin convensuts de que son realment el personatge que han de representar.

Llavoras cada actor *medita* un mes seguit el seu paper, fins que lo que fou idea agena es converteixi en obsesió propia.

Quant cada artista está ben segur de que lo qu' ha de fer no es una ficció sino una realitat, se 'ls tanca tres días ben sols en un quarto fosch y allà fan la *condensació* del temps, la *alambicació* dels sentiments y la *mecànica* de las sensacions. Mitjançant aquest treball, l' artista pert la noció del temps y creu natural qu' en mitja hora passin vint anys si aixó exigeix l' obra qu' ha de representar, es despulla completament del seu yo real pera *viure* esclussivament el personatge que crea, y apren a passar bruscament del paroxisme de la joia al aclaparament del dolor.

Aquest treball intim fet á la vegada per cada un dels artistes que prenen part en la execució de la obra teatral, permet qu' aquesta tingui un sello de realitat tan pasmós, que moltes voltas el drama que s' representa serà un drama de debó, tenint lloch en una hora tots els incidents, totas las emocions, tots els crits passionals, tots els odís, tots els embojaments amorosos y tots els topatons de sentiments diversos que al entorn de un episodi dramàtic se succeixen, y que necessitan en la vida real, devegadas una serie d' anys.

Després d' aquests tres días de tancament en la foscor, es portarán als artistes en cotxes tancats al lloch de la representació y allí el director d' escena anirà posant als personatjes en front l' un del altre en la forma que convingui, y allí comensará sa tasca la *inspiració espontania*. Cada actor, al estar en situació, dirá lo que millor li sembli y com que ja vindrán tan ben preparats pera viure dins de l' obra, no cal dir si serán veritat els accents que surtin de sas bocas, y si s' traspuará per las paraulas l' ánima de cada hu d' ells.

Res de fatigar la memoria ab parlaments apresos y tornats á dir com els lloritos; res de l' encarcament que dona als actors del teatro actual, l' obligació d' escoltarse al consuetat: res d' apurarse pera recordar la colocació dels personatjes en la formació d' un *quadro*; res d' aquelles paradas que produheixen l' escena el retard d' una sortida. En el teatre *spontani*, tot serà natural, sortit de l' ánima, sentit, inspirat, real, vehement quan convingui, calmós quan siga necessari, vritat sempre.

El públich rebrá una impressió de recte de la vida, que guardarà com un recort de la seva propia.

ELS JOCHS FLORALS D' ENGUANY

El senyor President

(Comandant general honorari dels Segadors)

CROQUIS PARISIENCHS.—LA PESCA AL SENA

Entre la gent que s'hi tira
y la que cau per badar,

els pobres *sergents de ville*
no fan res més que pescar.

talent ó ab sos serveys donan honra á la ciutat que 'ls veje neixe ó que senzillament els conta en el número dels conciutadans. A molts d'ells els ha tret l'autor del olvit en que se 'ls tenia; y si no tots son figuras de primera talla en l'ordre general, tenen un lloch ben senyalat en l'afecte carinyós de tots els tarrassenchs.

Que cada població de Catalunya contés un imitador de 'n Soler y Palet, y la biografia catalana seria poch menos que completa.

Altres llibres rebuts:
LO NOSTRE PLET (Separatisme—Anexionisme—Regionalisme.—Conferencia dada en l'Academia de

la Joventut católica de Barcelona 'l dia 13 de janer de 1900 per D. Avelí Doria y Bonaplata.

... *El clavo de los maridos y Por amor al arte.*—Comedias en un acto de Mr. Eugene Labiche, arregladas al castellano por D. Martín Pous. Están impresas á Palma de Mallorca.

RATA SABIA

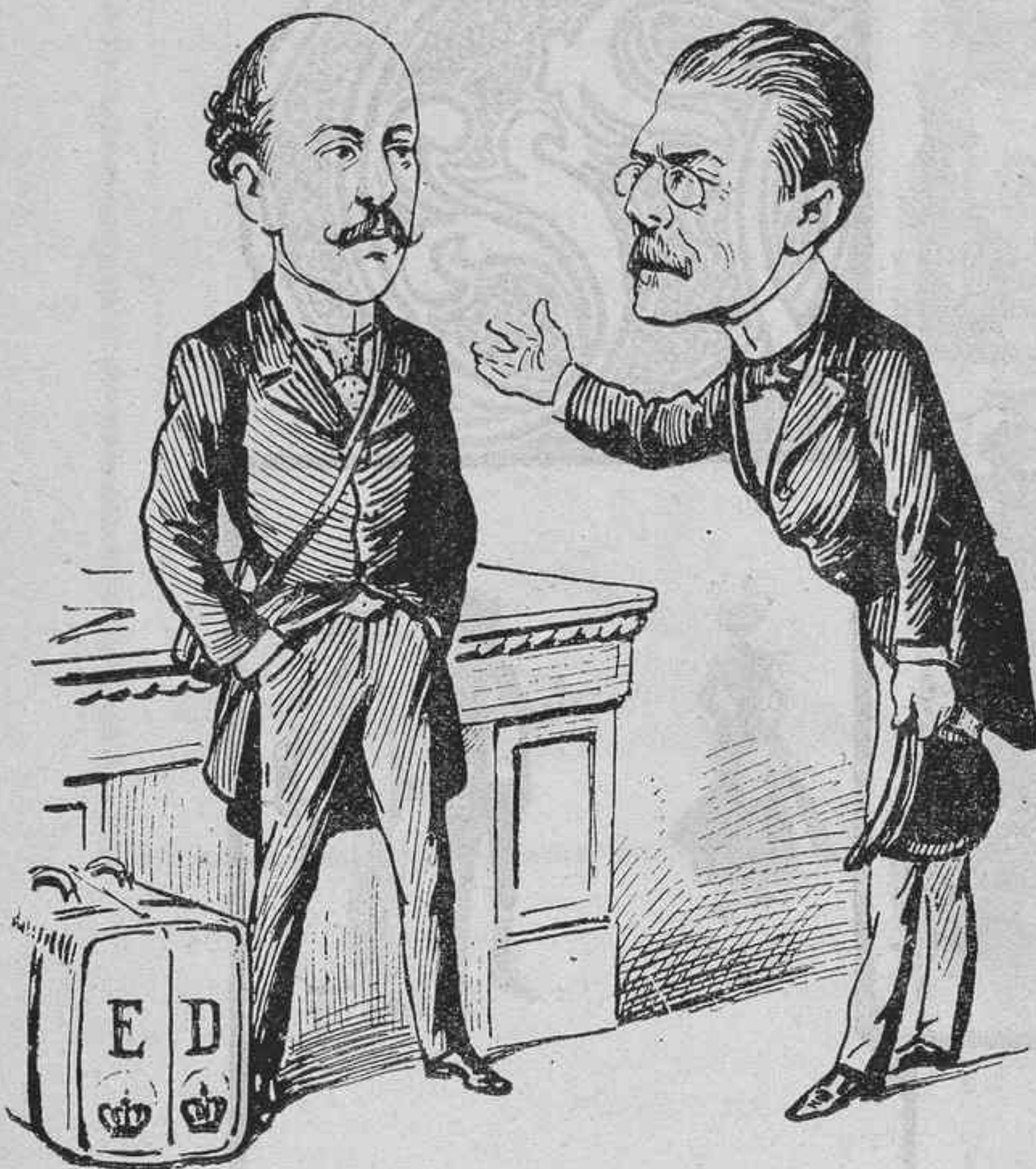
PLOMA INFANTIL

Un aixerit trinxerayre
entrá al café de Colón
y cullia las burillas
que trobava pels recons.
Se li va acostar un mosso
dels que fan d' abocadors
y al véurel tan estripat
mitj descals y ple de pols
li va dir:—¡Au trinxerayre,
toca guillén ó sinó...
d' una puntada de peu
no paras fins á San Pol!

Mes lo baylet va quadrarse
y formal digué:—No 'm moch...
¿Ho té entés?... ¿Que s' ha cregut?...
—¿Com s' enten?...—¡Que no senyor!—
Y en efecte; aixis va ferho
y al moment, ab molt aplom,
se va assentá entre senyoras,
senyoretas y senyors
y, per aquell mateix mosso,
se va fer servir un bok.

AGUILETA.

EN MILÁ Y EN DATO

—Si vol ser ben rebut y aplaudit, deixis acompanyar per mí á tot arreu. No ha vist vosté á Barcelona un home més popular que jo.

PRINCIPAL

Tres estrenos desde la nostra última revista: *La escarapela*, melodrama en tres actes basat en un episodi de la revolució francesa; *Lorenzo*, drama en un acte que te per assumpto la trista arribada de un repatriat, que mor' al abraçar als seus pares; y *Pobres hijos!* comedia d' Eussebi Blasco.

Las dos primeras producciones han passat depressa: no tenen prou ganxo per agafar al públich: son obras fluixas, sense interés, y lo qu' es pitjor encare sense intensitat psicológica.

La comedia de 'n Blasco ja es distint. Revela á las claras la má experta de un autor que coneix la escena: tanca una idea sugestiva, la de que 'ls fills, conforme diu el refrán, van geperuts dels pecats dels pares, y está escrita ab la facilitat y la soltura características del autor.

Pero no vol dir tot l' expressat en elogi d' ella, que no tinga tatxas; molt al contrari, Costa una mica de admetre que aquell D. Agustín, ab son caràcter aspre, y ensenyant sempre l' orella de la traïdoria, puga seduhir á cap dona, y 'n seduheix dugas per falta d' una; y en quant al tinent d' enginyers enamorat de la Salomé pert una gran part de las simpatías que desperta, ab las sevas quisquillo-sitats sobre l' honor, purament de forma, com si l' honor á Madrid, lloch de la acció, sigués distint del que 's coneix en tots els païssos del mon. Alló de obligar á una mare á negar el consentiment matrimonial á la seva filla, per fer aparéixer als ulls del mon que aquesta s' ha hagut de casar á despit d' ella, no ho fá cap home que tingui cor, y no ho admet cap filla que tinga entranyas.

Apart de aixó, quan la mare culpable, al trobar-se sola y abandonada accepta l' refugi de un convent, manifestan-tho aixís á la monja pidolaire, que en l' acte primer li ha anat trayent una pila de duros, queda destruhit l' efecte de novela cursi que l' autor se proposa obtenir, puig tal com ha presentat á la monja en el dit acte primer, se comprén que aquelles religiosas que viuen á l' esquena del pròxim, no poden servir de consol á cap desgraciat.

L' obra, executada regularment, s' ha vist aplaudida ab calor en sos passatjes més culminants.

LICEO

No es certament la millor *Carmen* que s' ha sentit en el Gran Teatro la que s' ha posat en la actual temporada de primavera, haventse encarregat dels papers de protagonistas l' Elena Fons y 'l tenor Angioletti.

Es la Fons una cantant de mérit, y 's preten ademés qu' es una Carmen castissa, per la senzilla rahó de ser andalusa. Pero nosaltres voldríam véureli menos preocupació en fer valer certs rasgos externs propis del tipo, y més ánima en la expressió de son apassionament amorós. En quant al Angioletti s' esforça en acentuar certs efectes; pero á despit de sos brillants aguts, recorda sempre, sobre tot en la corda mitja, l' época primitiva de sa carrera en que cantava de barítono. Es alló que diuen els castellans: «*Quien tuvo, retuvo.*»

En Buti se surt bastant bé del paper d' Escamillo, encare que també es un barítono que tira per tenor, de tal manera que fins crech que 'l dia que vulgui cantarà en aqueixa tessitura. Lo que havia de corretjir, y aixó sí qu' es fácil, es la indumentaria. Aquell vestit de torero que treu en l' últim acte *non può andare ni con corriol-le.*

La Giachetti molt mona en el paper de Micaela.

El conjunt bastant desigual... y una part del públich previngut y esperant la més mínima relliscada pera tirar-se com una fiera sobre 'ls executants.

Es alló tant freqüent en el Liceo. Molts son els que van al teatro no á disfrutar, sino á veure si algún artista vacila, pera donarli l' empena y ajudar-lo á caure.

**

De l' execució de *La Boheme*, á cárrech de la Sthele, en Garbin y Giachetti, en parlarem la senmana pròxima.

ROMEA

La font dels enamorats no va satisfer completament al públich, del qual se pot dir desd' ara, que no 'n beurá gayre d' aygua de aqueixa font.

Per fortuna 'ls autors Srs. Millá y Suñer coneixen molt bé 'l teatro, y no tardarán en pendre la revenja.

NOVEDATS

Feya temps que no s' havia vist á Barcelona una opereta tan ben posada, per lo que respecta á trajos, decoracions y encants del género femení, com la titulada *Le carnet du diable*, música del mestre Serpette.

No 'ls contaré l' argument per por de que la ressenya resultés una mica massa escabrosa. Son plats aqueixos que precisa menjarse 'ls ab la salsa que hi posan els autors... perque certas cosas qu' explicadas farián exclamar:—¿Y ara?—se veuhen sobre l' escena, y no sols se troban gustosas, sino que fan exclamar:—¿Y qué 'n saben aquest dimontri de francesos de fer riure!...

DE L' ÚLTIMA PELEGRINACIÓ MONTSERRATINA

Romera monumental.

(Copiada del natural.)

TEATRO DE NOVEDATS.—COMPANYIA ITALIANA

La primera tiple AMELIA SOAREZ, en *La Poupée*.

La intenció picaresca descolla en l' assumpto de l' opereta y deixa percibir sa picantor en un sens fi de incidents y en el llenguatge... ¿Saben? *Le carnet du diable* es una cosa per l' istil de *Quiquiriquí*. Un se queda assombrat de que sobre l' escena pugan dirse ó indicarse certs atreviments, y no obstant s' indican, se diuen, porque l' autor te gracia verdadera, y res ofen en el teatro sino lo qu' es groller y ordinari.

En els vuit quadros que conté l' opereta se desplega un luxe extraordinari: las decoracions son de un gran efecte, y 'ls trajos variats, vistosos, y molt suggestius per lo que tapan y per lo que deixan veure.

Y la generalitat dels actors s' hi lluheixen de debó, guanyantse cada nit els aplausos calurosos de la concurrència, que quan no pot mes, riu picant de mans.

GRAN-VIA

A païses desconocidos son vuit decoracions posadas en una obra de viatjes. Uns van á recullir una herencia, y 's veu el barco que 'ls porta, y un dels carrers mes típics de Nova York ahont arriban, y alguns sitis mes, fins al final en que apareix una cascada que, segons els anuncis de l' empresa, llansa mil litres d' aygua per minut.

L' obra, donchs, atenentse al mateix sistema, podria allargarse fins al dia del judici, ab anar presentant quadros geográfichs ó fantástichs de aquells

que sols molt incidentalment se rossan ab l' acció. No caldria sino que 'ls que van á buscar l' herencia empengessin nous itineraris.

Precisa consignar, no obstant, que 'l públich la reb molt bé, aplaudint las vistosas decoracions del Sr. Chia, fent repetir alguns números de música y ball, y rihent ab els xistes que va dihent el Sr. Cerbón, l' únich personatge graciós que de tant en tant recorda que si avants no s' hagués escrit la sarsuela *Los sobrinos del Capitán Grant*, difícilment hauria atinat ningú en escriure la titulada *A païses desconocidos*. Pertanyen al mateix género; pero l' última no té tan bona sombra, com si sigués sols una degeneració de la primera.

N. N. N.

CARTA OBERTA

A la xicota

contestant á una de séva.
(Pro á la xicota d' un altre
perque jo no 'n tinch de meva.)

Ro-bleda.

Xistosa Petra:

He llegit molts cops, pro molts,
ton escrit y per la lletra
hi vist... que 't tremola 'l pols.

També hi vist sense volerho
que ta ploma entre tas mans,
es molt amiga del clero...
perque tira *capelláns*.

Y ara, ¿sabs per qué m' acut
lo dirte xistosa y *bleda*?
Perque avuy per mi has caygut
de *ferros* á la galleda:

¡Vaya un modo d' expressarte!
No es qu' haiji cambiat jo en rés
y no m' agradi *ta-carta*,
sino qu' hi quedat sorprés.
Perque, francament, no 'm creya
que m' agafessis pel mot,
quan en l' altra carta 't deya
que per tú ho faria tot.

Ja sé noya, que tens cosas
que á n' á mi 'm fan molt felís;
y que si á demaná 't posas
no demanas un anís.

Ja 'm creya haverte d' enviar
una estranyesa... ¡pro, filla!...
¿A qui li acut demanar
uns *ferros* per la cotilla?...

¿J' has considerat tu bé,
que si no 't vull da' un desayre
m' exposo á fe' un mal papé
á casa la cotillayre?...

Y sense pendre't la mida,
sra vull que 'm diguis tú,
si aixó no es cosa atrevida...
¡Ves qui ho encerta! ¡Ningú!

Si fins pot darte disgustos
ser de las que poch prim miran:
¿Que no ho sabs qu' uns *ferros* justos
no s' arronsan ni s' estiran?

Potsé ho creus cosa senzilla
lo qu' ha pensat ton cap vert!...
Jo ja 't vaig veure ab cotilla
aquell vespre, aixó es ben cert;

mes ta honra immaculada
no va rebre cap sotrach
pulg la duyas amagada
(ia cotilla) á sota 'l sach.

Y no sabent ab certesa
si las gastas *imperial*,
ó *parisien* ó *duquesa*...
los *ferros* passen per alt.

Pro sens dóldrem ni una engruna
t' envío 'l mirall (1) y 'ls gerros.
Demana'm, si vols, la lluna; (2)

(1) Lo march sol.—(2) Pe 'l mirall.

tot, si, tot... ¡menos uns ferros!

Ab aixó, no se com ferho per darte satisfacció...

¡Ah, al altre correu espero que m' enviarás un mitjó!...

PEP LLAUNÉ.

ESQUELLOTS

La premsa torna á trobarse cohibida, havent-se donat una volta mes al tornillo de la mordassa que fa ja molt temps varen posarli á la boca.

¡Ay, avuy, del que parla de certas resolucions presas per l' *Unió nacional*, respecte al pago de las contribucions!

Ocuparse de aquest assumpto es un pecat dels mes grossos. Aixís els ho va fer entendre l' *hermano Sanz Escartín* als periodistas convocats expressament al seu despaig.

De manera qu' encare que 'ls industrials no paguessin (es una suposició) als periodistas ens farien pagar sempre.

En farien pagar la festa.

Un casat de fresch, á la seva dona que per cert es molt mimosa.

—Déixam estar.

—¿Y ara?

—Veurás noya: jo soch com en Dato: *no estoy dispuesto á aceptar fiestas de ningún género.*

Sabut es que D. Emili Arnús cedint á insinuacions que li foren fetas per algú que intervé molt á la Casa gran, havia ofert al Ajuntament tots los materials y adornos del *Teatro Lirich*.

L' Ajuntament ha estat molt temps sense decidir-se á acceptar aquest regalo... perque alló que diuhen: «á caball regalat no li miris el dentat» no resa ab els nostres regidors.

Algú fins va preguntar:—¿Ja pot ferlo aqueix regalo 'l Sr. Arnús?

Y en vacilacions y dictámens presentats avuy, pera ser retirats demá van transcorre nou mesos, el temps necessari pera la gestació de una criatura dintre del claustre matern, fins que 'l donador, va enviar un ofici als administradors de la Pubilla, dihent:

—No vull que patiu mes... Queda retirat el meu oferiment.

***

Aixís van las cosas de la Casa Gran.

Rahó tenia, donchs, l' acreedor que deya:

—Si pera fels'hi un regalo hi ha totas aquestas dificultats, figúrinse las que s' atravessarán pera cobrar un compte!

Las dos obras mes notables posadas en escena

per la companyia de la Mariani, en l' última temporada que va treballar aquí, foren sens dupte las comedias: *Come le foglie* y *L' Erede* de Giacosa y Praga respectivament.

Donchs bé: las dos que van agradar mes á Barcelona, son las dos que han agradat menos á Madrid... y no al públich solament, si no tampoch als chicos de la premsa... y no dihém als crítichs, perque la crítica teatral es un article de luxo que ja fá molt temps que no s' usa en aquella terra.

Vaja, está ben vist que ab la preponderancia del género xich, va *enxiquinse* més cada día 'l criteri teatral de la capital d' Espanya.

L' Ajuntament ha pres l' acort de satisfacer á l' Hisenda la quota de contribució ab els corresponents recárrechs imposada al *Orfeo catalá*.

No hi ha dupte de que 'l coro que ab tanta inteligencia dirigeix el mestre Millet es digne de totas las consideracions; pero, al meu entendre, la contribució que tant injustament li sigué imposada, no havia de satisfacerla l' Ajuntament, ni ningú.

El pagarla significa admetre 'l criteri de la Hisenda, considerant materia contributiva, las institucions corals dedicadas á la cultura popular... y per aixó no havia de passarhi l' *Orfeo*.

Aquesta es qüestió, no de pesetas, sino de punt, y ja ho diu el ditxo: «Mes val un punt que mil lliuras.»

Un artista nou ha fet s' aparició al Saló París: l' Hermes Anglada (Hermes vol dir Hermene-gildo.)

Quatre anys ha passat á París estudiant de ferm, y estudis son exclusivament las obras qu' exhibeix. Al saló gran tot un rengle de impressions de color deliciosíssimas, meras tacas de borrosos contorns, que fan dir á més de un dels visitants:—Válgam Deu, ¡y quíns somnis tan extranyys te aquest artista!

Donchs jo 'ls juro que 'ls somnis aquests se tornarán realitats y realitats pasmosas, el día que l' Anglada vulga.

Pera convencer's de aixó no cal més que penetrar al Saló reservat ahont hi exhibeix un número de academias de *primissimo cartello*. ¡Quín vigor, quína energia, quína seguretad mes ferma de dibuix, quína calitat mes distintiva en lo que reproduheix! D' exhibicions com aquesta se 'n veuhen pocas á Barcelona.

Per ser Anglada dels qu' estudian es segur qu' es dels que arribarán.

Tots els empleats del Ferro-carril de Fransa 's veuhen obligats á costejar una creu, crech que del mérit militar, adjudicada al Sr. Maristany, director gerent de la red catalana.

Algú s' extranyava de que á un director de ca-

LA PARISIENCA

Estatua que corona la cúpula de la Porta principal de la Exposició.

rril se li hagués concedit una creu del mérit militar; pero desde 'l moment que aquest consent que uns empleats que ab prou feynas guanyan lo suficient per viure li paguin la creu ja comensan á explicar's ho. Perque per saber que hi ha qui fa si 's plau per forsa aquest sacrifici y no impedirho 's necessita un valor á tota proba.

Y la creu del mérit militar está destinada als valents:

¡Ditxosa creu!

El Sr. Maristany la lluhirá y 'ls empleats de la companyia *carregarán* ab ella.

Diu que 'l govern ha entaulat gestions diplomáticas al objecte d' evitar que á París se fassan manifestacions catalanistas, consistentes en executar certs cants de Catalunya.

El govern no vol qu' Espanya perdi 'l genuí carácter que té en la Exposició Universal. ¿No hi ha allá nutridas comitivas de toreros, xulos y gitanos? Donchs, tot lo demás deu ser considerat com á separatista.

Sessió original la donada últimament en el Centre excursionista de Catalunya.

En ella el Sr. Massó y Torrents s' ocupá de las cansons populars de Catalunya y 'l mestre Morera ne feu sentir algunas de diversos géneros tocadas ab el fluiol.

Semblá que 'l conferenciant li deya al mestre Morera:

—«Noy, ja 'm pots vení al darrera ab un fluiol sonant.»

¡Pobra Pubilla!... Ja cal que comensis á amanir la bossa.

Tot un aixám de litigants que pretenen tenir drets sobre 'ls terrenos de la derruhida Ciutadella, cedits per l' Estat al Ajuntament de Barcelona, han entaulat demanda de reivindicació.

Las tals demandas han caygut sobre 'ls jutjats com pluja menuda, de manera que no hi ha á penas escribanía que no 'n tingui alguna.

No deixa de ser curiós el fet de havern'hi moltes que apareixen entauladas per diverses corporacions religiosas, contantse en el número de aquestas el cabildo catedral, que sempre ha sigut objecte per part del Ajuntament de tota mena de atencions y obsequis.

Pero massa que ho deya l' insigne autor de *El tanto por ciento*:

«Una cosa es la amistad y el negocio es otra cosa.»

Difícil es preveure que 'n sortirá al cap-de-vall de tot aquest embull.

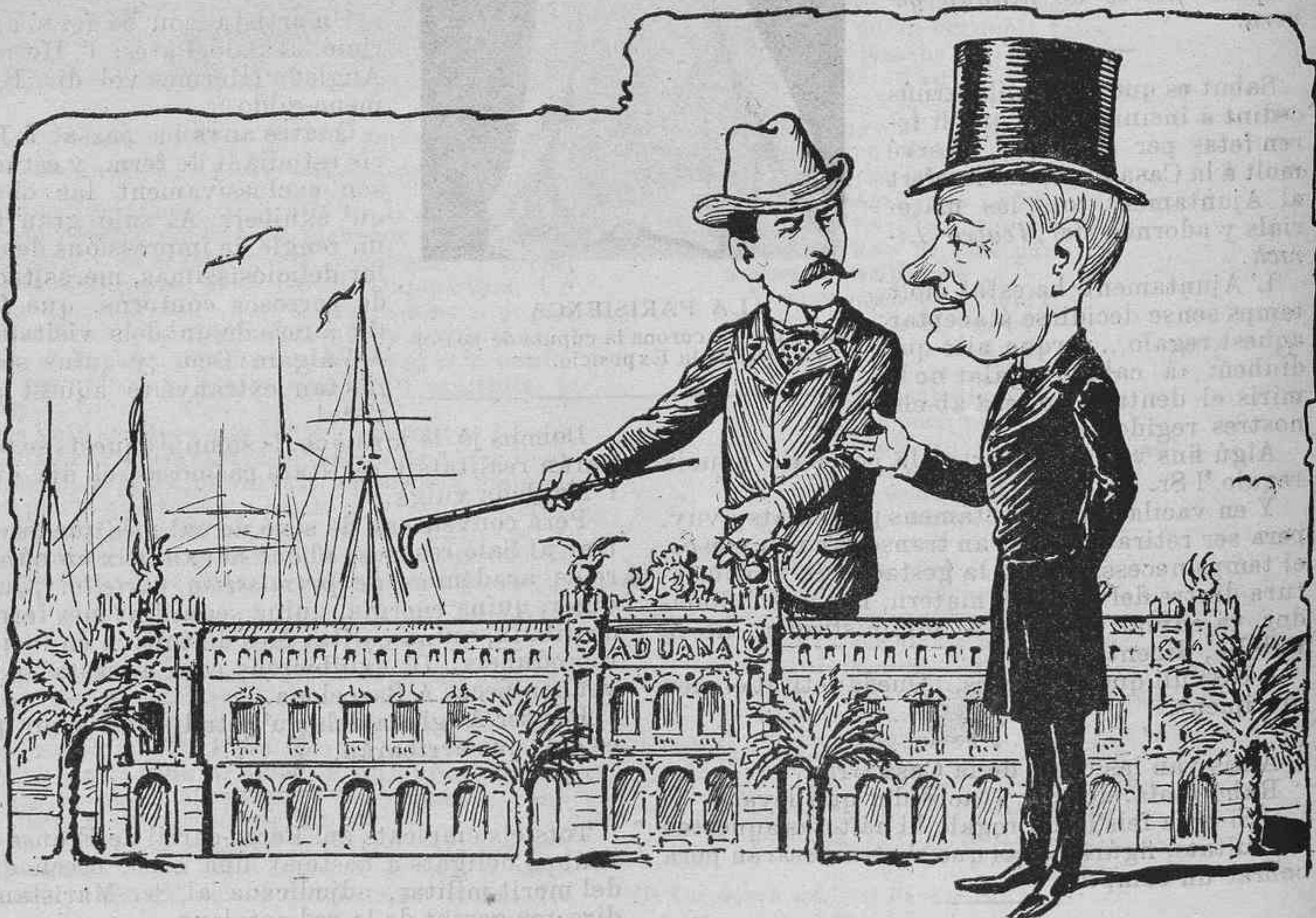
No obstant si 's te en compte que á la Pubilla li fan perdre sempre tots els plets que se li arman, es de témer que aquesta vegada no tinga millor fortuna que las demás.

Per aixó, y perque 'l vesch lo mateix serveix per cassar aucells que per enganxar cosinas (en castellá *primas*) he comensat dihent: — Pobra Pubilla! Ja cal que comensis á amanir la bossa.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

LA NOVA ADUANA

—¿Vol dir, don Manuel que 'l cargament d' un vapor hi cabrá aquí dins?

—Per lo qu' es el port, encare sobrará puesto.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ANUNCI

Obra nueva

Carlos Albert

EL AMOR LIBRE

Un tomo 8.º Ptas. 2.

PLANO
DE
PARÍS
Y DE LA
EXPOSICIÓN
Ptas. 1'50.

Miguel de Unamuno
TRES ENSAYOS
¡ADENTRO!
LA IDEOCRACIA
LA FE
Precio 1 peseta.

PEDRO COROMINAS

LAS PRISIONES IMAGINARIAS

TRADUCCIÓN CASTELLANA DEL AUTOR
Precio 3 pesetas.

JOAQUÍN COSTA

QUIENES DEBEN GOBERNAR DESPUES DE LA CATÁSTROFE

Precio 1 peseta.

COLECCION DIAMANTE (Edición LÓPEZ)

Acaba de publicarse el tomo 72

VERSOS Y PROSA

DEL MALGRADO ESCRITOR

JOAQUÍN MARÍA BARTRINA

Un tomo 16.º con una cubierta en color Ptas. 0'50

!! **NOVEDAD!!**

CUENTOS

POR
Jacinto O. Picón
Precio: 0'75.

APELES MESTRES

POEMAS DE MAR

Preu: 2 pesetas.

Nova edició

LA FAMILIA ASPARÓ

NOVELA DE
Dolors Moncerdá de Macià
Preu: 3 pesetas.

TONTERÍAS

PER JEPH DE JESPUS

Un elegant tomo en 8.º Ptas. 2.

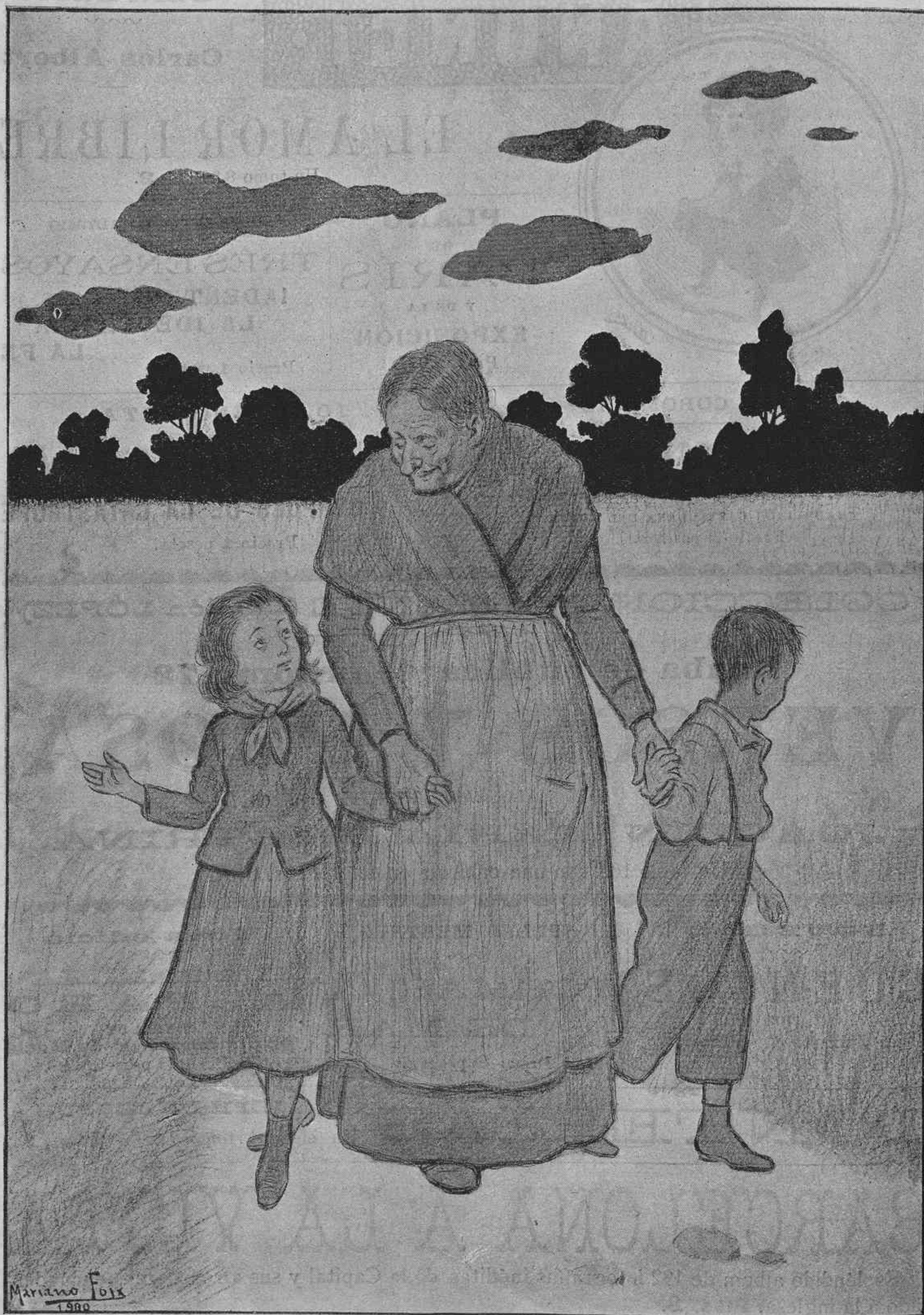
BARCELONA Á LA VISTA

Espléndido album de 192 fotografías inéditas de la Capital y sus alrededores, encuadrado á la inglesa. Ptas. 8.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

COMPTES INFANTILS (per MARIANO FOIX.)

—¿Per qué us barallavau?
 —Perque ell deya que dels deu grills de la taronja 'n tocavan cinch a cada hù. ¿Oy que la mitat justa son sis per mi y quatre per ell?